

Zamiast wstępu: szczęście reportera 9

1. 1945: Ostatnie miesiące w Prusach Wschodnich 17

Moje najlepsze lata... 17 • Klein-Weißensee 21

2. 1945–1953: Przetrwać na Litwie 28

Maria 28 • Polowanie na Niemców 31 • Boże Narodzenie 1945 roku 36 • Wiosna i lato 1946 roku 39 • Kerszulisowie 45 • Przyjaciółka od serca 49 • Wolna jak wiatr 54 • „Jak palisz, w brzuchu robi się ciepły” 57 • Wilczęta miały lepiej niż ja 61 • Olita 63 • Wszyscy wiedzieli, że nie mam domu 65 • „Skapiesz tutaj, dzieciaku!” 68 • Zbieranie Niemców 74 • Leśni bracia 76 • Bogobojność 81 • Dobry i zły, bogaty i biedny 84 • Poród w domu 87 • Święta i uroczystości 89 • 1953: Rok przełomu 91

3. 1953–1959: W gułagu 96

Dziecięca kolonia pracy w Kineszmie 96 • Śmierć matki 111 • Dwadzieścia dni wolności 114 • Na etapie 119 • Żeński obóz karny Puksooziero 122 • „Reedukacja przez pracę!” 125 • Tajga 132 • Obozowa hierarchia 136 • Uczyć się, uczyć, uczyć 141 • Walentyna 144 • Zima w tajdze 148 • „Z czystym sumieniem na wolność!” 150

4. Wzdłuż i wszerz przez ZSRR 155

Na Krymie 155 • Próbuję wrócić w rodzinne strony 165 • Znowu na Litwie 167 • Baku 170 • Nonna 175 • Sowchoz „Kuzniecki” – Karaganda 185 • Nazarowo 189

5. Jelena 196

Sama z dzieckiem 196 • Poszukiwanie ojca i brata 215

6. Na Zachodzie 221

Spotkanie po trzydziestu latach 221 • Więzy rodzinne 224 • Wspomnienia z dzieciństwa 230 • Próba ucieczki 234 • Życie w Niemczech 239 • Powrót 249 • Anna 258 • Powrót do domu 260

7. Między dwoma światami 268

Śmierć ojca 268 • Znowu w Prusach 269 • Wojna w Kosowie 277 • Policzek 283

Epilog 291

Jerzy Kochanowski

Posłowie. Okiem historyka 297

Bibliografia 303

Prusy Wschodnie, rok 1945. W czasie ucieczki przed Armią Czerwoną siedmioletnia Liesabeth Otto najpierw traci matkę, a wkrótce zostaje sama. Zrozpaczona i bezradna, w poszukiwaniu jedzenia i dachu nad głową trafia na Litwę. Tam, żebrząc po wsiach, zajmując się do dorywczych prac za kawałek chleba, walcząc stale z zimnem, głodem i nieprzyjazytnymi ludźmi, prowadzi całe lata życie włóczęgi, „wilczego dziecka”. Jako niespełna dziesięcioletka zostaje brutalnie zgwałcona. W wieku szesnastu lat za drobne kradzieże trafia na sześć lat do łagrów. Zwolniona, wędruje po całym Związku Radzieckim w poszukiwaniu swojego miejsca na ziemi. Nie traci nadziei, że pewnego dnia zobaczy jeszcze rodzinę.

Siedemdziesięciokilkuletnia dziś Liesabeth w 1975 roku odnalazła w Niemczech brata i ojca. Mieszka na przemian pod Hanowerem i w Kaliningradzie.

Polskie wydanie zostało uzupełnione posłowiem znakomitego znawcy tej problematyki, Jerzego Kochanowskiego.

INGEBORG JACOBS, urodzona w 1957 roku, niemiecka dziennikarka, autorka książek, reportażystka, dokumentalistka, spisała poruszające wspomnienia Liesabeth Otto. W roku 2008 opublikowała też książkę na temat losów niemieckich kobiet po 1945 roku: *Freiwild. Das Schicksal deutscher Frauen 1945*.